

Návšteva úradu

Peter bol presvedčený, že je dobrý občan. A tak, keď mu bolo doručené predvolanie na občiansko-spoločenskú evaluáciu, nemal strachako veľa jeho rovesníkov, a ani len nepomyslel na to, že by neuspel.

Deň pred návštevou úradu si zobral z práce voľno, aby sa na občiansko-spoločenskú evaluáciu, alebo sa jej zvyklo hovoriť – pohovor,čo najlepšie pripravil. Svoj čierny oblek dôkladne zbavil všetkých nečistôt a pár starších topánok leštil, pokiaľ nevyzerali ako nové.

Keď skončil s topánkami, prepočítal svoje prídelové žetóny na voľu. Pred dvoma mesiacmi začal z každého prídelu niekoľko z nich odkladať, a teraz ich mal toľko, že si mohol dopriať skromný kúpeľ. Spokojne ich položil na stôl a začal prechádzať dokumentmipotrebnými na pohovor.

Bola to hŕba vysvedčení, výkazov pracovnej efektivity, mesačných ratingovspoločenskej poslušnosti a mnohých iných dokladov, ktoré zbieral takmer mesiac. Toľkokrát nimi prechádzal, kým si bol istý, že mu nechýba ani len jedendokument.

Značnú časť dňa strávil pred zrkadlom, predstavujúc si, že je člen komisie. Sledovalsvoje držanie tela, mimiku tváre, gestikuláciu a dokola si opakoval naučené vety o svojom živote aprínose pre spoločnosť, presne ako sa písalo v *Manuáli zodpovedného občana*.

Jeho príprava mala ďaleko k dokonalosti, no bol na tom lepšie ako pred jeho prvým pohovorom.Mal vtedyosemnásť rokov, bol na smrť nervózny a nevedel čo ho čaká, no nejakým zázrakompohovorom prešiel. Teraz ho čaká druhý pohovor a ako fungujúci člen spoločnosti už predsa vie ako napraviť chyby minulosti.

Keď usúdil, že je na zajtrajšok pripravený, zamieril do komunitnej vývarovne, kde utratil všetky svoje prídelové lístky. Neskôr, keď sa vrátil domov trpezlivo strkal všetky svoje žetóny na voľu do automatu zabudovaného v stene v kúpeľni. Vaňa sa po hodine ospalého prúdu naplnila asi do polovice. Bolo to menej ako očakával, no stačilo to na osvieženie sa pred náročným dňom.

Ako každý večer, aj vtedy pristúpil k oknu a sledoval nočnú Bratislavu, ktorá sa mu pred očami premenila na more svetiel tiahnuce sa až k horizontu lemovanému dymiacimi komíny. Zo sledovania toho svetelného predstavenia ho ani len na okamžik nevytrhla myšlienka, že sa na tieto svetlá pozerá možno posledný krát v živote. Nerušene ich sledoval, dokým ulicami nezadunel signál ohlasujúci zákaz vychádzania.

Ráno ho zo spánku vytrhla štátna hymna nasledovaná monotónnym hlasom oznamujúcim výstrahy pre začínajúci sa deň. Po nočnej havárii v rafinérii nariadilo Ministerstvo zdravotníctvavšetkýmobčanom nosiťpočas celého dňa plynovú masku a Ministerstvo obrany zasa

varovalo, že kvôli posunom na digitálnom fronte môžu byť ohrozené dáta státisícov občanov.

Obliekol sa, všetky dokumenty vložil do tašky. Jeho spolubývajúci už odišli do práce, a tak v celom byte ostal sám. Posledný krát si skontroloval, či má všetko, čo potrebuje, nasadil si plynovú masku a vyšiel z bytu.

***

Úrad bol najvyššia budova v Bratislave. Sebavedome sa týčila ponad Hodžovo námestie a svojím masívnym tieňom ho zakrývala i spolu s chátrajúcim Grasalkovičovým palácom. Svojou ohromujúcou výškou neustále občanom pripomínala svoju prítomnosť a oknami, ktoré objímali celú budovu, akoby dávala najavo, že pozorne všetkých sleduje.

Prešiel cez Hodžovo námestie, zahalené v tieni úradu, a začal stúpať po schodoch zakončenými masívnymi dvojkridlovými dverami. Z diaľkysa nezdali tak veľké, no keď stál priamo pred nimi, cítil sa pred ich niekoľkometrovou výškou malý a bezvýznamný. Stiahol si z tváre masku, vložil ju do tašky a otvoril gigantické dvere vedúce do hĺbín úradu.

***

Vstupná hala úradu pulzovala ľudským pohybom. Ľudia stáli v jej strede, žmúрили na vysoko zavesené monitory s rýchlo sa meniacimi údajmi, iní sedeli na lavičkách po stranách haly, a ďalší len bezcieľne chodili hore-dolu po celej hale. Väčšina ľudí však stála desiatke radov vedúcich k veľkým automatom na poradové čísla.

Automat ponúkal asi stovku možností, a tak Petrovi chvíľu trvalo, kým našiel občiansko-spoločenskú evaluáciu. Napokon ju našiel pri *Povolením na diéta*, vedľa ktorého svietil červený nápis DOČASNE POZASTAVENÉ a *Povolením k sobášu*, kde zasa stálo varovanie Ministerstva zdravotníctva o vysokom riziku ohrozenia psychického zdravia.

Sebavedome označil svoju možnosť, ktorej sa iní tak boja, a automat mu vytlačil papier s inštrukciou dostaviť sa na štvrté poschodie ku dverám 451.

***

Chodby na štvrtom poschodí boli zaplavené masou ľudí, a to až tak, že Peter mal miestami problém prejsť. Neustále sa musel zdvorilo ospravedlňovať a žiadať o uvoľnenie cesty. Tým, ktorí prišli skôr sa ušlo miesto na sedenie na skromne rozmiestnených koženkových sedačkách, väčšina však stála a pozerala sa do zeme.

A vždy keď sa otvorili nejaké dvere, všetky hlavy sa k nim obrátili a sledovali, kto z nich vyjde. Z jedných dverí práve vychádzala žena s ľahostajným, odovzdaným výrazom a rozmazaným make-up, obklopená trojicou mužov v červených kombinézach.

Všetci ju sledovali a snažili sa odhadnúť, čo urobila. Peter vedel, že ľudia, čo neprejdú pohovorom sú zločinci, ktorí sa nejakým spôsobom provinili proti spoločnosti. Určite vykonala niečo ohavné, keď ju sprevádzala trojica ochrankárov, nevedel si však predstaviť čo.

Nemohol nad tým ani premýšľať, lebo už stál pred dverami, ku ktorým ho poslal automat. Na obrazovke nad nimi sa zobrazilo jeho číslo.

***

Miestnosť za dverami bola ako z inej budovy. Celá bola zaliata svetlom, prenikajúcim cez okná tiahnuce sa od podlahy až po strop a nestál v nej pach dezinfekčných prostriedkov. Chcel si miestnosť viac obzrieť, keď v tom ucítil silné stisnutie ruky. Objavil sa pred ním štyridsiatnik splnofúzom a širokým úsmevom, odhaľujúcim niekoľko zažltnutých zubov. Predstavil sa ako predseda komisie a prešiel k masívnemu stolu uprostred miestnosti, za ktorým sedel ďalší dvaja ľudia. Sedeli proti svetlu, takže im nevidel do tváří, no videl, že jeden z nich mal vyholenú hlavu a druhý veľké okuliare, ktoré sa pri každom pohybe jemne zaleskli. Obaja vstali a podali si s ním ruky.

Všetci si posadali na svoje miesta a Peter na útlu stoličku pred stolom. Ani sa nestihol usadiť, a už sa ozval Predseda: „Dúfame, že ste nám priniesli všetky dokumenty, lebo inak by sme boli bez práce.“

Jeho kolegovia sa zasmiali a Peter vytiahol z tašky hrbu papierov. Predseda sa po ňu natiahol ponad stôl a keď ju držal v dlani, potlačil ju a uznanlivo pokýval hlavou.

Predseda ju rozdelil na tri časti a rozdal medzi svojich kolegov. Ihneď začali listovať v jeho papieroch a neustále si niečo zapisovali, šepkali si medzi sebou, pohľadom behali od papierov k nemu a každú chvíľu si nejaký papier odkladali stranou. Vyzerali absolútne sústredení a zosúladení, akoby tvorili jedno byrokratické telo.

Keď to vyzeralo, že definitívne skončili, Predseda sa narovnal, pozrel na Petra a usmial sa: „Sme radi, že ste zohnali všetky dokumenty.“

„A že ste prišli,“ skočil mu do reči Okuliarnik.

„Áno,“ nenechal sa rušiť Predseda, „máte uspokojujúce pracovné výsledky a váš rating občianskej poslušnosti by vám mohol závidieť kdekoľvek na tomto úrade.“

Holohlavý sa tlmene zasmial.

„Všimli sme si však niekoľko nedostatkov, o ktorých sa potrebujeme porozprávať.“

V Petrových útrobach sa niečo pohlo. Nevedel o akých nedostatkoch môže ísť a Predseda mu ani nedal čas na premýšľanie.

„Ide o obdobie spred dvoch rokov,“ pokračoval a vzal jeden z papierov na stole, „boli ste vtedy pracovne veľmi aktívny, čo je chvályhodné. Vôbec ste však nevyužívali školiace a športové

strediská, nehovoriac o tom, že ste navštívili len zopár spoločenských podujatí. Vedeli by ste nám túto anomáliu vysvetliť?“

Neočakával, že sa ho spýtajú na tak osobnú vec. Sedel však pred komisiou a musel odpovedať.

„V tom období som pred spoločensky prospešnými aktivitami uprednostnil svoju matku.“

„To nebolo veľmi spoločensky prospešné,“ ozval sa Holohlavý.

„Pán kolega,“ napomenul ho Predseda bez toho, aby sa na neho pozrel, „pokračujte, pán Frank.“

„Matka mala vážne zdravotné problémy a bez mojej pomoci by neprežila.“

Okuliarnik si niečo usilovne zapisoval.

„Rozumiem,“ Predseda pokyvkával hlavou, „takže chápem tomu správne, že vaša matka je už v poriadku?“

„Jej choroba sa žiaľ nedala liečiť.“

„Ale o tom ste museli vedieť skôr,“ rozhodil rukami Holohlavý, „akste vedeli, že neprežije, a aj tak sa o ňu starali, tak ste dopustili zločin.“

Zločinu?

Pocit v jeho útrobach narastal, naplňal mu hrudník a začínal mu byť povedomý.

„Ospravedlňte, prosím, môjho kolegu,“ začal Predseda, „chcel povedať, že vaša matka trpela, a ak ste vedeli, a akom je stave, mali ste vyplniť formulár o ukončení životnej zmluvy.“

„Ten modrý formulár,“ vstúpil mu do reči Okuliarnik.

„Nechápte nás zle, pán Frank. Jesympatické, že pomáhate ostatným, no musíte sa zamyslieť, či je vaša pomoc naozaj prospešná. V prípade vašej matky to nebola dobrá pomoc.“ pokračoval Predseda.

„Nebolo to spoločensky zodpovedné. Viete koľkým ľuďom boli odobrané zdroje v prospech vašej matky. Veď to boli zbytočne vyhodené zdroje, ak ich vaša matka nevrátila pracovnou silou do *nášho* hospodárstva.“ Holohlavý rozprával stále hlasnejšie a po celý čas mal zdvihnutý prst, akoby to bol nejaký inštrument, ktorým dodával svojim slovám váhu.

Nikdy nad tým takto nepremýšľal, a najhoršie na tom bolo, že možno mali pravdu. Čo ak kvôli jeho bezočivej pomoci skutočne trpeli iní?

„Mňa by zaujímalo vaše štúdium, pán Frank,“ ozval sa Okuliarnik, „môžem, pán Predseda?“

„Nech sa páči.“

„Vy ste, pán Frank, študovali,“ zamyslel sa a začal listovať v papieroch.

„Politológiu,“ pomohol mu Peter.

„Áno, krásna veda. Obávam sa však, že ide o ďalší problém.“

„Nerozumiem. Dostal som povolenie na štúdium,“ Peter začínal byť nervózny a prestávalo sa mu páčiť, akým smerom sa pohovor ubera.

Holohlavý vyprskol a mávol rukou.

„Vysokoškolský systém robí všetko preto, aby sa udržal nad hladinou. Vydáva povolenia na štúdium všetkým, a podobné zúfalé riešenia“ oponoval mu Okuliarnik a pri každom pohybe hlavy sa mu zaleskli kovové rámy okuliarov, „váš odbor, žiaľ, nereflektuje potreby trhu.“

„My sme im posielali predikcie trhu práce. Nerozumieme, prečo ich ignorovali,“
poznámenal Predseda.

„Áno, a jasne tam stálo, že svet bude potrebovať hlavne technikov, poľnohospodárov a chemikov.“

„Skončil som s vyznamenaním,“ zašepkal zúfalo Peter a spomenul si, ako počas promócií stál v aule s troma stovkami spolužiakov.

„Tak keď ste v štúdiu boli tak dobrý, tak koľko odborných článkov, alebo kníh ste napísali?“

Peter mlčal. Tváril sa, že premýšľal, no odpoveď vedel, skôr ako Predseda položil otázku.

„Koľkých prác, s ktorými pracuje vládny aparát, ste autorom, alebo spoluautorom?“ pokračoval Okuliarnik.

Pocit v jeho vnútri mu zaplnil celý hrudník a komplikoval mu dýchanie. Jeho štúdium a celé jeho snaženie bolo zbytočné? A čo všetky tie písomné pochvaly, uznanlivé pohľady vyučujúcich na chodbách školy a hrdé výrazy rodičov a známych? Bolo to všetko zbytočné, pýtal sa samého seba. Z myšlienok ho vytrhol Holohlavého zvýšený hlas: „...hovorím, aby ste si dali dole košeľu, pán Frank.“

„To nemyslíte vážne, pán kolega,“ namietal Predseda.

Okuliarnik na svojho kolegu pozrel ponad rám okuliarov.

„Uvidíte, kam tým mierim. Pán Frank, košeľu, ak budete tak milý.“

Peter tomu nerozumel, nemal však silu protestovať. Vstal, začal si zahanbene vyzliekať košeľu a snažil sa rozpamätať, ktorá kapitola *Manuálu zodpovedného občana* hovorila o takejto časti pohovoru.

Miestnosť už naňho nepôsobila príjemne a čisto. Svetlo zvonku akoby potemnelo a spolu s ním celá miestnosť. Snažil sa dýchať pravidelne, vyziabnutými rukami si zakrývať vypuklé brucho a stáť pevne, no chlad miestnosti ho hrýzol hlboko do tela. Odkrvoval mu končatiny a o chvíľu sa začal nekontrolovateľne triasť. Trojica ho celý čas v tichosti sledovala ako nejaký exemplár v múzeu.

„Vynikajúci postreh, pán kolega,“ odrazu prerušil ticho Okuliarnik.

Predseda súhlasne pokýval hlavou a začal si zapisovať do papierov, pričom každé slovo nahlas hláskoval: „A-ko sa mô-že po-sta-rat' o spo-loč-nosť, keď sa ne-do-ká-že po-sta-rat' o svoj-je te-lo?“
Predseda má pravdu, pomyslel si Peter. Nestaral sa o svoje telo a väčšinu času sedel doma alebo v práci, mysliať si, že je dobrý občan.

„Sadnite si, pán Frank. A odpustite nám túto netradičnú formu pohovoru. Chcel som však kolegom ukázať, ako spoločensky nezodpovedné by bolo predĺženie vašej životnej zmluvy.“

Peter sa obliekal a pristihol sa, ako súhlasne kýva hlavou na tieto slová. Už ho neprekvapovali

„Musíte nás pochopiť, pán Frank,“ začal Predseda, „máme na pleciach nesmiernu zodpovednosť. Podieľame sa na formovaní spoločnosti.“

„Rozhodujeme o tom, kto sa bude aj naďalej súčast'ou spoločnosti, a kto...“ ozval sa Okuliarnik a pokrčil plecami.

Nadviazal na neho Holohlavý: „Ste slabý, nekvalifikovaný a pravdepodobne by ste ani nezískali povolenie na dieťa. Pred piatimi rokmi ste dostali povolenie ďalej žiť, no svoj čas ste premrhali.“ Pocit v jeho útrobach sa mu rozlial do celého tela. Už vedel, že je to pocit zbytočnosti, ktorý päť rokov maskoval. Jeho úspechy, ktoré mu dodávali sebavedomie, že je vzorným členom spoločnosti boli len sebaklamom, ktorý odpútal pozornosť od skutočnosti, že do tohto sveta nepatrí. Zapínal si posledné gombíky na košeli a uvažoval, či ich skrýval pred spoločnosťou, komisiou, alebo pred sebou samým.

Z myšlienok ho vytrhla Predsedova ruka, ako spočinula na jeho pleci: „Neberte to, prosím, osobne, pán Frank, ale vašu zmluvu na život nemôžeme predĺžiť.“

Nepáčilo sa mu to, ale už tomu rozumel. Nebol dobrý občan. Nepatrí do tohto sveta.

Čo bude ďalej? Predstavil si, ako mu jedným podpisom odoberú zmluvu na život a príde si po neho trojica ochrankárov v červených kombinézach. A dole pri automatoch sa na okamih rozsvieti možnosť povolenia na dieťa. A iste ju využije nejaký pár, ktorý vychová lepšieho občana ako on, ktorý bude bezohľadne sledovať ciele spoločnosti a oveľa lepšie zapadne do tohto sveta.